

Особливості групування оборотних засобів, як елемент системи управління ними

Шереметинська О.В.

Національний університет харчових технологій

Оборотні засоби знаходяться постійно у русі протягом одного операційного циклу змінюють свою форму.

Схема кругообігу оборотних засобів наступна: перша стадія – грошова стадія кругообігу, на якій відбувається закупівля предметів праці; друга – виробнича стадія, протягом якої предмети праці набувають форми незавершеного виробництва, готової продукції або товарної форми; і третя стадія – відбувається реалізація готової продукції, товарів, відповідно оборотні засоби набувають грошову форму тобто поступово переходять у першу стадію кругообігу оборотних засобів.

Розуміючи природу кругообігу оборотних засобів підприємства можна здійснювати ефективне управління ними для підвищення ефективності його діяльності.

Дослідження закономірностей кругообігу оборотних засобів показало, що характерною їх рисою являється забезпечення за допомогою них безперервності обороту в обсязі, який необхідний для виконання поставлених задач з виробництва і реалізації продукції. При цьому на готову продукцію переноситься авансована вартість зазначених засобів, тобто вартість, що здійснює свій рух тільки в рамках виробничих фондів і фондів обігу. Сутність оборотних засобів розкривається лише при розгляді їх у постійному русі, протягом певного періоду відбуваються зміни в умовах виробництва (можуть зростати або знижуватись його обсяги), що призводить до відповідних коливань його рухомої частини, якою і являються оборотні засоби. Звідси очевидно, що кругообіг здійснюється єдиною категорією – вартістю, що

знаходить свій вияв у різних формах. Але наявність кругообігу й обороту вартості не може бути єдиною умовою існування поняття оборотні засоби.

Основними характеристиками оборотних засобів являються їх склад, структура ліквідність та об'єм.

Склад та структура оборотних засобів залежить від галузей господарства і може мати певні відмінності в середині самої галузі. Наприклад, у підприємств сфери виробництва найбільша питома вага оборотних засобів припадає на виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, а у підприємств сфери обігу спостерігається значна сума грошових коштів та їх еквівалентів, крім того як вже зазначалося деякі елементи можуть виникати, як у сфері виробництва так і у сфері обігу (готова продукція, грошові кошти та їх еквіваленти). В деяких галузях промисловості є елементи оборотних засобів, що є характерними лише для них.

Під ліквідністю оборотних засобів в загальному вигляді слід розуміти швидкість, з якою певну їх складову можна перетворити в грошові кошти.

Досліджуючи структуру та обсяги елементів оборотних засобів в загальному їх обсязі можна зробити висновок про доцільність класифікації оборотних засобів за їх обсягами для більш ефективного управління ними і нормування їх величини. В результаті даного групування постає очевидним, що першочергово необхідно здійснювати нормування та управління виробничими запасами та дебіторською заборгованістю, оскільки вони займають найбільшу частку оборотних активів, і тому потребують більш прискіпливої уваги, що пов'язано з великими обсягами відволікання коштів підприємства і неефективне управління цими елементами може призвести до зниження платоспроможності та інших негативних наслідків.

Дослідження ліквідності оборотних засобів є невід'ємною складовою управління ними, оскільки це дає змогу здійснювати вчасне коригування складу та структури оборотних засобів. Наприклад кошти на розрахункових рахунках більш ліквідні, ніж незавершене виробництво або застаріла готова продукція, крім того слід враховувати область використання тих чи інших активів, адже

деякі активи можуть використовуватись з певною метою, а інші мають багатофункціональне призначення (наприклад готівка, поточні фінансові інвестиції). Чим більша вартість низьколіквідних активів тим нижча ліквідність підприємства, тому докладне вивчення складу та структури обігових засобів та ефективне управління ними дає змогу управляти платоспроможністю та ліквідністю підприємства.

У практиці планування, обліку й аналізу оборотні засоби групуються за наступними ознаками:

у залежності від функціональної ролі в процесі виробництва – оборотні виробничі фонди та фонди обігу;

у залежності від практики контролю, планування і управління – нормовані оборотні кошти і ненормовані оборотні кошти;

у залежності від джерел формування оборотного капіталу – власний оборотний капітал і позиковий оборотний капітал;

у залежності від ліквідності (швидкості перетворення в кошти) – абсолютно ліквідні засоби, швидко реалізовані оборотні кошти, повільно реалізовані оборотні кошти;

у залежності від ступеня ризику вкладення капіталу – оборотний капітал з мінімальним ризиком вкладень, оборотний капітал із середніми ризиком вкладень, оборотний капітал з високим ризиком вкладень;

у залежності від стандартів обліку і відображення в балансі підприємства – оборотні кошти в запасах, кошти, розрахунки та інші активи;

у залежності від матеріально-речового змісту – предмети праці (сировина, матеріали, паливо, незавершене виробництво й інше), готова продукція і товари, кошти та засоби в розрахунках.

Отже, аналізуючи вищевикладений матеріал можна сказати, що при проведенні оперативного аналізу оборотних засобів підприємства, які грамотно згруповані, існує можливість вчасно та адекватно реагувати на зміни у складі та структурі оборотних засобів, що буде сприяти більш стійкому фінансовому положенню підприємства на ринку.